

Anonimizált változat

Fordítás

C-530/19 – 1

C-530/19. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2019. július 11.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberster Gerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. június 17.

Alperes, ellenérdekű fél és felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

NM, a fizetéseképtelenségi eljárásban a NIKI Luftfahrt GmbH vagyongfelügyelőjeként eljárva

Felperes, fellebbező és ellenérdekű fél:

ON

A felülvizsgálati bíróságként eljáró Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) [omissis] az ON, Guttaring, [omissis], felperes által a fizetéseképtelenségi eljárásban a NIKI Luftfahrt GmbH vagyongfelügyelőjeként eljáró NM ügyvéd, Bécs [omissis], alperessel szemben az adós fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyonával szemben előterjesztett követelések megállapítása [omissis], 18 916,51 euró kamatokkal és költségekkel növelt összegének megfizetése, valamint megállapítás [omissis] iránt indított ügyben a fellebbviteli bíróságként eljáró Oberlandesgericht Wien (bécsi regionális felsőbíróság, Ausztria) által hozott, a Landesgericht Korneuburg (korneuburgi regionális bíróság, Ausztria) 2018. november 21-i [omissis] ítéletét a felperes fellebbezése nyomán hatályon kívül helyező és az ügyet további tárgyalásra és újbóli határozathozatalra az elsőfokú bíróság elé visszautaló 2019. február 14-i [omissis] határozattal szemben az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem tárgyában folyamatban lévő eljárásban zárt tárgyaláson a következő [eredeti 2. o.]

végzést

hozta:

I. Az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

1) Felelősséggel tartozik-e a 261/2004/EK rendelet (a légi utasok jogairól szóló rendelet) 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján az e rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti segítséget nyújtani köteles légi fuvarozó az említett rendelet alapján azokért a károkért, amelyek az utast a légi fuvarozó által biztosított szálloda alkalmazottainak gondatlan magatartása miatt ért sérülés következtében merültek fel?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Arra korlátozódik-e a légi fuvarozónak a 261/2004/EK rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti kötelezettsége, hogy az utas számára szállodát közvetítsen, és az elhelyezés költségeit átvállalja, vagy önmagában az elhelyezést is a légi fuvarozó köteles biztosítani?

II. Az eljárást a [Gerichtsorganisationsgesetz] (a bíróságok szervezetéről szóló törvény) 90a. §-ának (1) bekezdése alapján az előzetes döntés beérkezéséig felfüggeszti.

Indokolás:

A. A tényállás

Az alperes ügyvéd egy osztrák légi fuvarozó vagyongfelügyelője. E fuvarozónak egy szervezett utazásról szóló szerződés alapján Mallorcáról Bécsbe kellett szállítania az Ausztriában lakóhellyel rendelkező felperest **[eredeti 3. o.]**. A járat törlése miatt átfoglalásra került sor a következő nap estéjére. A fuvarozónak ezért a 261/2004/EK rendelet (a légi utasok jogairól szóló rendelet) 9. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján szállodai elhelyezést kellett felajánlania. E kötelezettségének azzal tett eleget, hogy a felperest egy helyi szállodában helyezte el.

A felperes kerekesszékhez van kötve. A felperes másnap sétát tett a kerekesszék toló férjével. A szállodába való visszaérkezésükkor a kerekesszék első kerekei megakadtak az út aszfaltjának egy harántrepedésében. A felperes előrefelé kiesett a kerekesszékéből, és súlyosan megsérült.

B. A felek érvei és kérelmei

A felperes kártalanítást követel. Egyrészt a fizetéseképtelenségi eljárásban bejelentett, de abban az alperes vagyongfelügyelő által vitatott megtérítési követelésnek az adós fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyónával szemben előterjesztett követelésként történő megállapítását, másrészt pedig azt kéri, hogy a vagyongfelügyelőt kötelezzék pénzfizetésre a légi fuvarozó felelősségbiztosításával szembeni fedezetigény külön érvényesítésével. A felperes kifejti, hogy a baleset a szálloda területén történt, és a szálloda üzemeltetőjének alkalmazottai gondatlanul jártak el, mert nem javították ki a repedést, és más módon sem tették biztonságossá az érintett területet.

Az alperes arra hivatkozik, hogy a légi fuvarozó sem a 261/2004/EK rendelet, sem a nemzeti jog alapján nem tartozik felelősséggel a szállodaüzemeltető alkalmazottainak gondatlan magatartásáért. Ellenkezőleg, a rendelet kizárja az ilyen felelősséget, mert a **[eredeti 4. o.]** légi fuvarozó kötelezettségei a szállás felajánlására korlátozódnak. A nemzeti jogra alapozott felelősség meghaladná a légi fuvarozó helytállási kötelezettségét. A szálloda alkalmazottai egyébként nem jártak el gondatlanul; a felperesnek kell bizonyítania, hogy a repedés a szálloda területén volt, és nem volt biztonságossá téve.

C. Az eddigi eljárás

Az elsőfokú bíróság elutasította a keresetet. A felperes nem támaszthat igényeket a 261/2004/EK rendelet alapján, mivel a légi fuvarozó kötelezettsége csak a szállás biztosítására terjedt ki; a szálloda alkalmazottainak állítólagos gondatlan magatartásán alapuló másodlagos károkért való felelősség nem következik ebből. A nemzeti jogra sem alapozható igény, mert a felperes és a légi fuvarozó között nem állt fenn szerződéses kapcsolat, a szerződésen kívüli kapcsolatban pedig csak korlátozottan áll fenn felelősség a közreműködőkért; a felperes e tekintetben nem szolgáltat megfelelő érvekkel. E jogi álláspont miatt az elsőfokú bíróság nem tett megállapításokat azon kérdéssel kapcsolatban, hogy a baleset a szálloda területén történt-e egyáltalán, és hogy a szálloda alkalmazottai gondatlanul jártak-e el.

A fellebbviteli bíróság hatályon kívül helyezte ezen ítéletet, és az ügyet visszautalta az elsőfokú bíróság elé, hogy az az eljárás kiegészítését követően hozzon új határozatot.

Az üzemeltető légi fuvarozónak a konkrét esetben a 261/2004/EK rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti ellátást kellett nyújtania. Ha e kötelezettségének nem tesz eleget, akkor a megfelelés és észszerűség keretei között meg kell térítenie a felperes részére az ezzel okozott költségeket. Ez **[eredeti 5. o.]** az igény a nemteljesítés következményeként áll fenn a 261/2004/EK rendelet 12. cikke alapján az e rendelet mellett alkalmazandó nemzeti jogból eredően. Ugyanennek kell vonatkoznia a légi fuvarozó által megbízott szállodaüzemeltető (illetve az annak alkalmazottai) általi hibás teljesítés

jelen ügyben állított esetére is. Az ilyen hibás teljesítés is a nemzeti jog szerinti igényt alapoz meg, és a légi fuvarozó az osztrák jog alapján felelősséggel tartozik a szálloda alkalmazottainak gondatlan magatartásáért. Mivel eltérő jogi álláspontja miatt az elsőfokú bíróság nem tett megállapításokat a baleset részletes körülményeiről, a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni, és az elsőfokú bíróságot az eljárás kiegészítésére kell utasítani.

Az Oberster Gerichtshofnak (legfelsőbb bíróság) az alperes felülvizsgálati kérelme tárgyában kell döntést hoznia, amellyel az alperes a keresetet elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyását kéri. A légi fuvarozó eleget tett a 261/2004/EK rendelet 9. cikke szerinti kötelezettségeinek a szállás díjmentes biztosítása révén. A nemzeti jognak a 261/2004/EK rendelet 12. cikkén alapuló alkalmazása nem járhat azzal, hogy a légi fuvarozóra végeredményben további kötelezettségek hárulnak. Ez következik azonban a fellebbviteli bíróság álláspontjából, mert felelősségének elkerüléséhez a légi fuvarozónak ellenőriznie kellene az általa felkínált szállodákat. Ettől eltekintve a fellebbviteli bíróság osztrák joggal kapcsolatos megállapításai is tévesek részletesen ismertetett okokból.

D. Jogi alapok

1. A légi fuvarozó segítség nyújtására vonatkozó kötelezettsége a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése [helyesen: jelentős késése] esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról, és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK [eredeti 6. o.] európai parlamenti és tanácsi rendelet alábbi rendelkezéseiből ered:

5. cikk: Járat törlése

(1) Egy járat törlése esetén az érintett utasoknak [...]

b) az üzemeltető légi fuvarozó [omissis] átfoglalás esetén, ha az új légi járat indulási időpontja észszerű számítás szerint legalább a törölt járat tervezett indulását követő nap, akkor a 9. cikk (1) bekezdésének b) pontjában és a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontjában előírt segítséget nyújtja [helyesen: segítséget ajánl fel] [...]

9. cikk: Ellátáshoz való jog

(1) E cikkre való hivatkozáskor az utasoknak díjmentesen a következőket kell felajánlani:

a) [omissis]

b) szállodai elhelyezést az alábbi esetekben:

– ha egy vagy több éjszakás ott tartózkodás szükséges vagy

- *ha az utazónak a szándékaihoz képest tovább kell ott tartózkodnia;*

[omissis]

2. A 261/2004/EK rendelet 12. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

12. cikk: További kártalanítás

(1) E rendelet alkalmazása nem érinti az utasok további kártalanításhoz való jogát. A rendelet szerint adott kártalanítás levonható az ilyen kártalanításból. [eredeti 7. o.]

3. Az osztrák Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (általános polgári törvénykönyv, ABGB) 1313a. §-a a következőképpen szól:

A más személy részére szolgáltatás teljesítésére köteles személy a sajátjaként felel e más személlyel szemben törvényes képviselőjének, valamint a teljesítéshez igénybe vett személyeknek a felróható magatartásáért.

E. Az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása

1. Az első kérdésről

1.1. A 261/2004/EK rendelet szövegéből először is csak a légi fuvarozó arra vonatkozó kötelezettsége következik, hogy az 5. cikk (1) bekezdése b) pontjának második fordulója esetén díjmentesen szállodai elhelyezést kell felkínálnia. A Bíróság mindazonáltal megállapította, hogy e kötelezettség nemteljesítése esetén a légi utast kártalanításhoz való jog illeti meg, amely nem tekinthető a 261/2004/EK rendelet 12. cikke értelmében vett „kártalanításnak” (a Bíróság Sousa Rodriguez ítélete, C-83/10, 43. és azt követő pont). A kártalanítás nem haladhatja meg a konkrét körülmények között a légi fuvarozó általi ellátás elmaradásának pótlása szempontjából szükséges, megfelelő és észszerű mértéket (a Bíróság McDonagh ítélete, C-12/11, 51. pont).

1.2. Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint egyértelműen az következik a Bíróság megállapításaiból, hogy egy közvetlenül a rendeleten alapuló jogról van szó. Ezért nem kell alkalmazni a nemzeti jog szerinti jogalapokat (a közelmúltbeli német nyelvű szakirodalmi vélemények messze túlnyomó többsége is ezen az állásponton van [omissis] **[eredeti 8. o.]** [omissis]).

1.3. Ha az ellátási kötelezettség nemteljesítése folytán közvetlenül a rendelet alapján kártalanításhoz való jog illeti meg az utast, akkor nem zárható ki, hogy a hibás teljesítés esetét is ugyanígy kell kezelni. Ezért adott esetben megállapítható, hogy a szállodai elhelyezést felkínálni köteles légi fuvarozót közvetlenül a rendelet alapján helytállási kötelezettség terheli az általa megbízott szálloda hibás teljesítéséért.

1.4. Ezen álláspont ellen szól azonban, hogy a nemteljesítés miatti kártalanítást (fenti 1.1. pont) az elmaradt ellátás pótlásának kell tekinteni. Ezért egy közvetlenül a rendeleten alapuló (másodlagos) igényről van szó, mégpedig azért is, mert különben az elsődleges igény nemteljesítése az uniós jog alapján nem kerülne szankcionálásra. A hibás teljesítés esetében ellenben az elhelyezésre fordított költségeket meghaladó és ezért a rendelet rendszere alapján a rendelet 12. cikkének hatálya alá tartozó károk megtérítéséről van szó. Az ezzel kapcsolatos igényeket ezért – kivéve, ha valamely nemzetközi egyezményt kell alkalmazni – az alkalmazandó nemzeti jog alapján kell értékelni. **[eredeti 9. o.]**

1.5. Nem zárható ki azonban, hogy a Bíróság – például az Unióban működő összes légi fuvarozó számára egységes keretfeltételek megteremtésének céljával (a 261/2004/EK rendelet (4) preambulumbekkezdése) – a hibás teljesítést a nemteljesítéssel egy tekintet alá veszi, és véleménye szerint hibás teljesítés esetén is közvetlenül a rendeleten alapuló kártalanításhoz való jog áll fenn. E kérdés tisztázását szolgálja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 1) pontja.

2. A második kérdésről

2.1. Ha a szálloda alkalmazottainak (állítólagos) felróható magatartása nem keletkeztet jogot közvetlenül a rendelet alapján, akkor meg kell vizsgálni, hogy fennáll-e a 261/2004/EK rendelet 12. cikke értelmében vett kártalanításhoz való jog. Adott esetben alkalmazandó nemzetközi egyezmények, egyébként pedig az alkalmazandó nemzeti jog alapján kell megítélni, hogy ez-e a helyzet.

2.2. A konkrét ügyben nem vitatott, hogy a kár a Montreali Egyezmény 17. cikkének (1) bekezdése szerinti védelmi időszakon kívül következett be, a megtérítéshez való jog ezért semmiképpen nem alapozható e rendelkezésre. Az ezen egyezmény 19. cikke értelmében vett, késedelem miatt bekövetkezett kár sem áll fenn, mert a felperes nem egy járat késése miatt perli a légi fuvarozót, hanem a 261/2004/EK rendelet szerinti segítség hibás nyújtása miatt. E segítség nem tartozik az egyezmény hatálya alá (a Bíróság IATA ítélete, C-344/04, 44. és azt követő pontok, a 261/2004/EK rendelet 6. cikke szerinti segítséggel kapcsolatban). Ugyanennek kell vonatkoznia az ilyen segítség elmulasztása vagy hibás nyújtása miatti igényekre is. **[eredeti 10. o.]**

2.3. Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén ezért a felperest csak az alkalmazandó nemzeti jogból eredően illetheti meg igény. Mivel a kár spanyolországi bekövetkezése miatt külföldi vonatkozású tényállásról van szó, e jogot a nemzetközi magánjog szabályai alapján kell meghatározni. Ennek során a konkrét ügyben nem kell választ adni arra a kérdésre, hogy szerződéses vagy szerződésen kívüli igénynek minősül-e a felperes igénye. Minden figyelembe vehető kollíziós szabály ugyanis az osztrák jogot jelöli ki: szerződéses minősítés esetén (a közvetlenül a rendeletből eredő igények tekintetében lásd: a Bíróság flightright GmbH és társai ítélete, C-274/16, C-447/16 és C-448/16) az osztrák jog alkalmazása a „Róma I” rendelet 5. cikkének (2) bekezdéséből (a felperes

ausztriai szokásos tartózkodási helye és a szállítás ausztriai rendeltetési helye), szerződésen kívüli minősítés esetén pedig a „Róma II” rendelet 23. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (2) bekezdéséből (a felperes és a légi fuvarozó ausztriai szokásos tartózkodási helye) következik. Ezenfelül abból a körülményből, hogy mindkét fél az osztrák jog rendelkezéseire hivatkozott, e jognak a „Róma I” rendelet 5. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) bekezdése vagy a „Róma II” rendelet 14. cikkének (2) bekezdése szerinti hallgatolagos választása vezethető le [omissis].

2.4. A légi fuvarozó felelősségének az osztrák jog szerint az a feltétele, hogy a fuvarozónak betudható lehessen a szálloda alkalmazottainak gondatlan magatartása. Ez adott esetben az ABGB 1313a. §-án alapulhat, amely szerint a más személy részére szolgáltatás teljesítésére köteles személy felelősséggel tartozik minden olyan személy felróható magatartásáért, akit e kötelezettség teljesítéséhez igénybe vesz. E rendelkezés elsősorban a szerződéses kötelezettségek megsértésére vonatkozik; az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban e rendelkezést **[eredeti 11. o.]** akkor is alkalmazni kell, ha szerződés hiányában egy jogszabályon alapuló különleges viszonyból eredő kötelezettségek megsértésére kerül sor [omissis]. Ilyen különleges viszony áll fenn a jelen esetben a 261/2004/EK rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerinti segítségnyújtási kötelezettség alapján.

2.5. A kötelezettnek mindazonáltal csak akkor tudható be valamely személy magatartása, ha e személy a kötelezettet terhelő kötelezettségek teljesítése során tanúsítja az adott magatartást [omissis]. Döntő jelentőséggel bír tehát, hogy a konkrét esetben milyen kötelezettség terhelte a légi fuvarozót. Mivel e kötelezettség a 261/2004/EK rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (1) bekezdésének b) pontjából ered, e tekintetben uniós jogi kérdésről van szó. Az eljáró bírósági tanács véleménye szerint kétféle értelmezés képzelhető el:

a) Egyrészt elképzelhető, hogy a légi fuvarozó csak az elszállásolás megszervezésére, tehát egy szálloda közvetítésére és a költségek átvállalására köteles. A szálloda üzemeltetőjével szerződő fél ez esetben maga a légi utas, akit legfeljebb a szerződéskötésnél képvisel a légi fuvarozó. Ebben az esetben a légi fuvarozó csak a szálloda kiválasztása terén tanúsított felróható magatartásért tartozik felelősséggel; a szálloda alkalmazottainak gondatlan magatartása miatt bekövetkezett károkat viszont a légi utasnak a szálloda üzemeltetőjével szemben kell érvényesítenie. A konkrét esetben nem állapítható meg a kiválasztással kapcsolatos felróhatóság, mégpedig a 261/2004/EK rendelet 9. cikkének (3) bekezdésére (a csökkent mozgásképességű személyek szükségleteinek figyelembevétele) tekintettel sem. A keresetet ezért el kellene utasítani. **[eredeti 12. o.]**

b) Másrészt az is elképzelhető, hogy önmagában az elhelyezést is a légi fuvarozó köteles biztosítani. Ezen elhelyezésre sor kerülhet bizonyos körülmények között a fuvarozó saját szállodájában, különben pedig úgy, hogy a légi fuvarozó e célból szerződéseket köt harmadik fél szállodaüzemeltetővel. A jelen esetben a légi fuvarozó a szálloda üzemeltetőjét vette igénybe saját kötelezettségeinek teljesítéséhez. Ez az osztrák jog alapján felelősséget keletkeztet a szálloda alkalmazottainak gondatlan magatartásáért, és a légi fuvarozónak a szálloda érdekkörében felmerülő objektív hiányosság esetén a felróhatóság hiányát kell bizonyítania [omissis]. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis egy önálló vállalkozás és annak alkalmazottai is lehetnek olyan személyek, akiket valaki saját kötelezettségeinek teljesítéséhez vesz igénybe, és akiknek felróható magatartásáért ezért helytállni tartozik [omissis]. A felelősséget az sem zárja ki, hogy a légi fuvarozó nincs olyan helyzetben, hogy a szálloda alkalmazottait részletes utasításokkal lássa el, vagy magatartásukat felügyelje [omissis].

2.6. Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) véleménye szerint azonban az az értelmezés is elképzelhető, hogy önmagában az elhelyezést is a légi fuvarozó köteles biztosítani.

Jóllehet a 261/2004/EK rendelet 9. cikke (1) bekezdése b) pontjának szövege csak a szállodai elhelyezés „felajánlását” kívánja meg, ami arra utalhat, hogy a légi fuvarozó pusztán a szálloda közvetítésére és a költségek átvállalására köteles. A rendelet (1) preambulumbekzdése szerint azonban a rendelet célja az utasok magas szintű védelme. Egy ilyen magas szintű védelem nem lenne **[eredeti 13. o.]** biztosított, ha a légi fuvarozót ténylegesen csak e korlátozott kötelezettségek terhelnék. Ez esetben ugyanis az utas lenne a szálloda üzemeltetőjével szerződő fél, és a szálloda üzemeltetőjével szemben kellene hibás teljesítés miatt kártérítési igényeket érvényesítenie. E célból csak akkor fordulhatna a szokásos tartózkodási helye szerinti bírósághoz, ha teljesülnének a „Brüsszel Ia” rendelet 17. cikke szerinti feltételek (a szálloda üzemeltetőjének tevékenysége a fogyasztó lakóhelye szerinti államra irányul); máskülönben az utasnak a „Brüsszel Ia” rendelet 4. cikke alapján a szálloda üzemeltetőjének államában kell perelnie. Az üzemeltető légi fuvarozóval szemben viszont rendszerint az érkezési pont szerinti bíróság előtt is indítható kereset (a Bíróság Rehder ítélete, C-204/08; legutóbb: flihtright GmbH és társai ítélet, C-274/16, C-447/16 és C-448/16), ami jelentősen megkönnyíti az igény érvényesítését. Fordítva, a légi fuvarozót nem terhelné aránytalan kártalanítási kötelezettség, mert felelősség fennállása esetén egyébként sem neki kell véglegesen viselnie a kárt, hanem a szálloda üzemeltetőjével kötött szerződése alapján megtérítést igényelhet. Mivel az utas kizárólag a légi fuvarozó érdekkörében felmerült (legalább objektív) hiányosság miatt volt kénytelen a fuvarozó által biztosított szállodában éjszakázni, kézenfekvő a külföldi perlés és a megtéríteni igényelt összeg behajthatóságának kockázatát az utas helyett a fuvarozóra hárítani.

2.7. Az osztrák jog szerinti felelősség fennállása tehát attól az uniós jogi előzetes kérdéstől függ, hogy milyen széles körűek a légi fuvarozót a 261/2004/EK rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett

5. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján terhelő kötelezettségek. Ennek tisztázását szolgálja a második kérdés.

C. Eljárásjogi kérdések [eredeti 14. o.]

1. Sem az első, sem a második kérdéssel kapcsolatban nem áll fenn *acte clair*, vagy áll rendelkezésre ítélkezési gyakorlat az Európai Unió Bíróságának részéről. Ezért a végső jogorvoslati fokként eljáró Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) előzetes döntéshozatali kérdés előterjesztésére köteles.

2. Az Európai Unió Bíróságának döntéséig a felperes felülvizsgálati kérelmére indult eljárást fel kell függeszteni.

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM